VIKIPEEDIA

Papiamento keel

Papiamento keel (Curaçaol *Papiamentu*, Arubal *Papiamento*, Bonairel *Papiamen*) on kreoolkeel, mida kõneldakse Hollandi Antillide Tuulealustel saartel (Curaçao ja Bonaire) ning Arubal.

Sisukord

Nimetus

Staatus

Päritolu

Papiamento keele kõnelejaid

Viited

Nimetus

Keele nimetus tuleb papiamento keele sõnast *papia* kõnelema' (portugali *papear*).

Papiamento keeles kirjutatakse keele nimetus kujul Arubal *Papiamento* ja Curaçaol *Papiamentu*. Häältus on ühesugune, vahe on ainult kirjaviisis, mis Curaçaol lähtub rohkem häältusest, Arubal rohkem etümoloogiast. Bonairel on keele nimetus *Papiamèn*.

Staatus

Kuigi Hollandi Antillidel on ametlik keel hollandi keel, kõneleb seda suur osa Madalmaade Tuulealuste saarte elanikkonnast. Madalmaade Tuulepealsetel saartel (Sint-Eustatius, Saint-Martini saar ja Saba saar) on kõige kõneldavam keel inglise keel. Arubal on papiamento keel alates 2004. aastast hollandi keele kõrval ametlik keel, kuigi ka seal kasutavad võimud seni kõige rohkem hollandi keelt.

Papiamento keelel on kaks põhikuju, mis erinevad põhiliselt ortograafia poolest.

Papiamento on Arubal kõneldav keelekuju, mille kirjaviis on etümoloogilise orientatsiooniga. *Papiamentu* on Curaçaol kõneldav keelekuju, mille kirjakeel on foneetiline. Ka Bonaire murret (*Papiamen*) kirjutatakse foneetilisel põhimõttel.

Päritolu

Kuigi papiamento päritolu on palju uuritud, ei ole õnnestunud selle allikat täpselt kindlaks teha. On teada, et keel tekkis 17. sajandi paiku, mil Curaçaol oli orjanduse õitseaeg. Hollandi Lääne-India Kompaniil oli tol ajal Curaçaol orjaturg, kust orje osteti ja müüdi kõikjale maailmas. Suur osa neist orjadest pärines Lõuna-Ameerikast ja Aafrikast. Neid orje kasutati ka Hollandi kolooniate istandustes ja soolakaevandustes. Kõige varasema avaldatud iseloomustuse Curaçao rahvakeelele andis paater Schabel, kelle järgi Curaçao neegerorjad kõnelesid "murtud hispaania keelt".

Kõige tõenäolisema teooria järgi on papiamento keel välja kasvanud orjade soovist omavahel suhelda. Papiamento keel tekkis pidžinkeelena hispaania, portugali, hollandi ja inglise keelest ning Aafrika murretest ja aravakkide keelest. Pole teada, millisel keelel oli kõige suurem mõju ja kuidas täpselt keel edasi arenes. Mõne uurimuse järgi oli kõige suurem mõju hispaania keelel (otsustades paljude sarnaste tegusõnade järgi). Teised uurimused postuleerivad mingi Brasiilia kreoolkeele mõju. Viimane uurimus lähtub suurest Aafrika portugali keele mõjust ning otsib seost Aafrika maadega. On ka avastatud, et Venezuelas on papiamento keelt kõnelev kogukond. Mõne uurija väitel tekkis *Papiamentu* Curaçaol ning jõudis sealt Venezuela kaudu Arubale. Seepärast sarnanebki Aruba *Papiamento* kõlalt ja sõnavaralt hispaania keelega.

Tänapäeva papiamento keeles on palju uusi sõnu inglise ja hispaania keelest ning toorlaene hollandi keelest.

Papiamento keele kõnelejaid

Arubalt pärit Dave Bentoni emakeel on papiamento[1].

Viited

1. Meelis Kapstas. Parim paik: Lendav hollandlane (http://www.kroonika.ee/index.php?id=1998). Kroonika, 2. juuni 2004.

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Papiamento_keel&oldid=4904239"

Selle lehekülje viimane muutmine: 12:42, 5. veebruar 2018.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.